

Henna: ühe kehamuutmistehnika lugu

Katrin Alekand

Resümee

Hennapõõsast (*Lawsonia inermis*) tuntakse tänu selle värviandvatele lehtedele üle maailma. Henna lehtedes sisalduvat värvi on ajalooliselt paljudes kultuurides ja religioonides kasutatud meditsiinilistel, kosmeetilistel ja dekoratiivsetel eesmärkidel. Henna oranžikas-punakas värv tuleneb hennalehtedes sisalduvast aineist lavsoonist (ingl k lawsone) ehk hennatanniinhappest. Värvu kättesaamiseks leherakkudest niisutatakse hennalehtedest tehtud pulbrit happelise vedelikuga. Pasta kandmisel nahale, juustele, küüntele või loomakarvale kinnitub hennatanniinhappe molekul keratiniseerunud valgumolekuli külge. Värv eemaldub nahalt irduvate naharakkudega, juustelt, karvadelt ja küüntelt kasvab välja.

Henna kasutamine nahale kaunistuste tegemiseks on muutunud populaarseks ja levinud üle maailma. Hennale osaks saanud populaarsus on tingitud vajaduse ja huvi vastava tehnika ajaloo, traditsioonide ja ohutuse uurimiseks ning teaduslikuks põhjendamiseks. Kuigi hennat on ühest või teisest aspektist lähtudes oma töödes maininud kultuuriajaloolased, botaanikud ja antropoloogid, on tehnika põhjalikum teaduslik uurimine alles kujunemisejärgus.

Traditsioonilistes hennakultuurides peetakse tänapäeval henna kasutamist osaliselt vanamoeliseks ning hennamaalingute tegemisel eelistatakse kas kosmeetikatööstuses toodetud valmispastaid või siis „musta hennat”, millega kaasneb tõsiseid terviseriske. Läänes on hennast saanud omaette käsitööl põhinev kunstivorm, mille harrastajad jagavad oskusteavet ning väärtustavad seda, et iga hennakunstnik segab oma pasta ise ja ei karda oskusteavet jagada. Teadmine, mida ja miks kasutatakse, tagab vastutusvõime oma töö tulemuste ja kliendi tervise ohutuse eest. See eeldab nii taime kui ka kehakunstitehnika ajaloo, traditsioonide, biokeemia ja inimnaha füsioloogia alaste teadmiste elementaarset olemasolu.

Hennamaalingud on ilus, ohutu ning ajutine kehakunstivorm, mis on lühikese süvenemise järel jõukohane igale huvilisele. Henna kasutamisel peab meeles pidama, et naturaalne henna on nahal peale pasta eemaldamist alati oranžikaspruun ning oksüdeerub tumedamaks 24–48 tunni jooksul. Maalingu maksimumtumedus ning nahal püsimise aeg olenevad paljudest faktoritest, millest hennategija saab kontrollida ainult hennapasta kvaliteeti.

Võtmesõnad: henna, henna Eestis, henna kehakunst, henna kasutamine

Sissejuhatus

Hennapõsast (*Lawsonia inermis*) tuntakse tänu selle värvandiivatele lehtedele nüüdseks üle maailma. Henna lehtedes sisalduvat värvi on ajalooliselt kasutatud kosmeetilistel ja dekoratiivsetel eesmärkidel. Juuste, küünte ja naha hooldamisele ning värvimisele on mitmetes kultuurides ja religioonides omistatud suurt tähtsust. Lisaks inimestele on henna abil kaunistatud ka lemmik-, ohvri- ja kariloomi. Hennat on kasutatud naha parkimisel, samuti tekstiili, parknaha, puidu ja luu toonimiseks ning kaunistamiseks. Mõnes kultuuris kasutatakse hennataime jätkuvalt rahvameditsiinis nii inimeste kui ka kariloomade raviks.

Naha kaunistamine henna abil on muutunud äärmiselt populaarseks ja levinud üle maailma. Lääne kultuuriruumis on sellest saanud hinnatud kunst ning käsitöölaadne tegevusharu, mille harrastajad on ühtlasi huvitatud oskusteabe kogumisest ja tehnika teaduslikust selgitamisest. Paradoksaalselt on tänapäeval paljudes traditsioonilistes hennakultuurides hakatud henna-maalinguid pidama marginaalseks ja vanamoeliseks tehnikaks. Ehkki mitmed etnilised grupid peavad henna-maalinguid oma kultuuripärandiks, on kosmeetikatööstuse poolt pakutavate valmispastade või ka nn musta henna¹ jõulise leviku tulemusena hääbumas hennapasta segamise oskused ning sellealane traditsiooniline oskusteave. Seetõttu on henna kohta käibel palju valeinformatsiooni. Teadmatusest on just „musta henna” kasutamisega kaasnud tõsiseid terviseprobleeme. Hennale osaks saanud populaarsus Läänes on tinginud vajaduse ja huvi vastava tehnika ajaloo, traditsioonide ja ohutuse uurimiseks ning teaduslikuks põhjendamiseks. Kuigi hennat on ühest või teisest aspektist lähtudes oma töödes maininud näiteks kultuuriajaloolased, botaanikud ja antropoloogid, on selle tehnika põhjalikum teaduslik uurimine alles kujunemisjärgus.

Mis on henna?

Maailma mõjukaim ja tuntuim hennaurija ning -kunstnik Catherine Cartwright-Jones on oma uurimistöös pööranud suurt rõhku sellele, et määratleda hennat kui uurimisobjekti ja kui kehakunsti. Järgnev ülevaade toetub tema 2006. aastal kaitstud magistritööle (Cartwright-Jones 2006: 49–67).

Henna on põsastaim, mis kasvab mitmel pool Aafrikas, Araabia poolsaarel, Lähis-Idas ning Indias. Inimtegevuse tulemusena on henna heki- või ilutaimena levinud ka Ameerika mandritele ning Austraaliasse. Henna armastab kuumat ja kuivat kliimat ning kasvab hästi 40–45 °C suvekuumuse

1 Nn must henna on enamasti must juuksevärv, mis sisaldab ohtlikku allergeeni parafenüleendiamiini (lühendatult pPD). See kivisöetõrvast toodetud aine oli algselt mõeldud kanga ja karusnaha värvimiseks, kuid võeti hiljem kasutusele kosmeetikatööstuses (sh juuksevärvides).

juures: mida kuivem ja kuumem kliima, seda kõrgem on hennatanniinhappe sisaldus taimede lehtedes. Kui ööpäevane temperatuur langeb alla 11 °C, siis taim kangub. Hennataim sureb, kui ööpäevane temperatuur langeb alla 6 °C. Värvainet sisaldavaid lehti saab alles kolme aasta vanustelt põõsastelt ning aastas tehakse taimedelt kaks korjet. Taimede lehed kuivatatakse, jahvatatakse, saadud pulber sõelutakse, pakendatakse ning saadetakse müüki. Traditsioonilistes hennakultuurides müüakse turgudel ja väikepoodides lehti ning lahtist pulbrit kaalukaubana, samuti on just viimastel kümnenditel väga populaarsed mitmesugused valmispastad ning neid on hakatud eelistama isevalmistatud pastadele.

Henna oranžikas-punakas värv tuleneb hennalehtedes sisalduvast aineist lavsoonist (ingl k *lawsone*) ehk hennatanniinhapest. Värvaine kättesaamiseks leherakkudest niisutatakse kuivatatud lehti või nendest tehtud pulbrit happelise vedelikuga. Pasta kandmisel nahale, juustele, küüntele või loomakarvale kinnitub hennatanniinhappe molekul keratiniseerunud valgumolekuli külge. Värv eemaldub nahalt irduvate naharakkudega, juustelt, karvadelt ja küüntelt kasvab välja.

Henna nahal

Olen hennaga nahakaunistamise tehnika eestikeelse nimetusena kasutusele võtnud mõiste *hennamaaling*, kuigi Läänes tavatsetakse seda sageli nimetada hennatätoveeringuks. Tätoveeringu mõiste tekitab tugevaid konnotatsioone – sellel on jätkuvalt teatud subkultuuriline varjund. Niisugune metafoorsus ja sümboolsus muudab mõiste eksootiliseks ja atraktiivseks, võimaldades tehnikat paremini turustada. Ometi kätkeb mõiste *hennatätoveering* endas vastukäivust: selles sisaldub henna ajutisus kõrvuti tätoveeringu püsivusega. Hennamaalingut ei saa pidada tätoveeringuks, sest hennapasta pealekandmisel ei vigastata nahka ega viida värvipigmenti naha alla. Henna kantakse alati naha pinnale ning selles sisalduv värvaine kinnitub naha kõige pealmisemasse kihti. Kuivõrd henna ei eemaldu nahalt pestes, vaid kulub maha 2–3 nädala jooksul, on see piisavalt püsiv, et olla põnev, kuid samas piisavalt ajutine, et kujutada endast vähemalt sotsiaalses mõttes ohutut nähtust.

Henna kui taimne kosmeetikavahend on välispidisel kasutamisel valdavalt ohutu ning seda on traditsiooniliselt kasutatud taimede kasvupiirkondades. Hennataime ja hennamaalingute tehnikat nimetatakse kultuurisiseselt alati sama nimega. Läänes on tuntuimad nimetused *henna* (araabia keeles *henna* või *al khanna*) ja *mehndi/mehandi* (hindi k *mehndi*, *mehandi*, *mehadi*, *mehari*) (Pasekoff Weinberg 1999: 2). Tööprotsessi kirjeldamiseks võtsin eesti

keeles kasutusele mõisted *hennatama* (peamiselt juuste või küünte värvimise kohta) ning *hennat tegema* (hennamaalingute tegemise kohta). Mõlemad eestikeelsed väljendid on kasutajaskonnas omaks võetud.

Pärandkultuurides on kasutusel mitmesuguseid retsepte ja tehnikaid hennapasta segamiseks, nahale kandmiseks ning järelhoolduseks. Sageli hoitakse teadmisi võõraste eest salajas ja oskusi pärandatakse kindla grupi piires. Lääne kultuurides toimuvat võib kirjeldada vastupidisena – eri kogukondades vahetatakse innukalt oma katsetamise tulemusi, retsepte, nõuandeid ja nippe ning kogu oskusteave on võimalikult jagatud.

Nagu viidatud, on pärandkultuurides henna kasutamise praktika muutumas ning henna nime all või hennaga segatuna on hakatud kasutama sünteetilisi aineid. Olen oma Egiptuse ja Palestiina sõpradelt kuulnud, et kohalikud kõnelevad kahte sorti hennast: vanamoeline ja punane henna tuleb põõsast, selle kasutamine nõuab aega ning seda eelistavad vanad naised. Moodne musta värvi henna pärineb apteegist või poest ning sellega saab nahka kaunistada kohe. „Mustaks hennaks” nimetatud valmispastad sisaldavad sageli mitmesuguseid sünteetilisi lisaaineid, mille kasutamine nahal võib põhjustada ärritust või allergiaid. 1980. aastatel ilmuvad meditsiinilises kirjanduses esimesed käsitlused „musta henna” kasutamisest, mis kajastavad raskekujulisi allergilisi reaktsioone. Sellise olukorra kujunemine ning „musta henna” kasutamise epideemilisus on põhjus, miks henna uurimine ja defineerimine on oluline.

Foto 1. Hennapasta nõus.
Katrin Alekandi foto.

Hennamaalingu tegemine

Hennamaalingute tegemine ei ole keeruline ning see on kõigile huvilistele jõukohane. Naha kaunistamiseks tuleb valida kvaliteetne henna, mille värvaine sisaldus on vähemalt 2%. Hennapulbri kvaliteet sõltub sellest, kui korralikult on pulber sõelutud, hennapulbri kvaliteedimärgisena kasutatakse sageli lühendit BAQ (ehk *body-art-quality*). Lisaks hennale on tarvis happelist vedelikku (nt sidrunimahl või kontsentraat), sahhariide (nt monosahhariidid glükoos või fruktoos, aga sobib ka tavaline suhkur) ning eeterlikke õlisisid, millel on kõrge monoterpeensete alkoholid sisaldus.

Hennapulber tuleb kokku segada happelise vedelikuga ja saadud pasta jätta toidukilega kaetult toasooja (umbes 22 °C) seisma. Lisatava vedeliku

Foto 2. Värvusreaktsioon. Katrin Alekandi foto.

Foto 3. Nahatest käel. Katrin Alekandi foto.

kogus sõltub kasutatavast hennast – eri korjete pulbrid nõuavad erinevat kogust. Värvuse vallandumiseks kuluv aeg kõigub 6–12 tunni vahel ja see oleneb väga paljudest faktoritest.

Hennapasta on pealekandmiseks valmis, kui värvusreaktsioon on vallandunud – see tähendab, et hennatanniinhape on avanenud leherakkudest väljunud ja reageerib hapnikuga. Protsessist annab tunnistust pasta pruunikaks tõmbunud pealispind. Kontrolliks võib kiletatud hennapastale asetada valge paberitüki: kuna hennatanniinhape tungib ka läbi kile, muutub paber värvusreaktsiooni vallandumise järel aeglaselt kollakaks.

Kui pasta on valmis, tuleb teha nahatest: kanda nahale väike kogus hennapastat ning hinnata tulemust umbes 10 minutit pärast. Pasta, mis värvib naha selle ajaga oranžiks, on edasiseks tegutsemiseks valmis.

Järgmise etapina tuleb hennale lisada sahhariide ning eeterlikke õlisid. Suhkru

lisamine muudab pasta elastsemaks, mis võimaldab sellega teha keerulisemaid mustreid, samuti tagab see pasta hea kleepuvuse nahale ning hoiab kuivavat pastat murenemise eest. Eeterlikud õlid annavad värvusreaktsioonile lisa, kuna toimivad omamoodi katalüsaatoritena, kiirendades hüdrofoobse hennatanniinhappe reageerimist vedelikus leiduva hapnikuga. Samuti toimivad eeterlikud õlid konservandina, tagades sügavkülmutatavale hennapastale pikema säilivuse. Seejärel tuleb pastal lasta veel 2–6 tundi seista, misjärel võib selle valmidust testida käenahal.

Kui valmis henna kohe kasutust ei leia, saab seda säilitada jahedas. Temperatuuri alanemine aeglustab henna oksüdeerumisprotsessi ning selle värviv toime säilib kauem. Valmissegatud henna pikemaks säilitamiseks see pakendatakse ning asetatakse sügavkülma. Eeterlike õlidega segatud henna säilib sügavkülmas värskena ja annab kvaliteetseid tulemusi umbes aasta jooksul.

Henna nahale kandmiseks kasutatakse mitmesuguseid vahendeid. Mõnes kultuuris on henna pealekandmine üsna primitiivne – hennasse kastetud sõrmeotstega tehakse peopesale ring. Mujal on henna nahale kandmiseks abivahendina kasutatud ka sulerootsu, okassea okast, puutükkest, *kohl*'i-pulka² või *miswak*'i oksa³. Tuntud on negatiivtehnika (*resist technique*) võtted, mille puhul kantakse muster nahale mõne muu vahendiga (nt veest ja jahust segatud tainas; ümber käe mässitud nõör, lõng või nahariba; hilisemal ajal ka teip). Seejärel kaetakse nahapind ühtlaselt hennapastaga ning muster moodustub nahale hennaga kokkupuutumata pinnast. Tänapäeval on henna pealekandmiseks kasutusel metallotsikutega pehmest plastist tuub-pudelikesed (näiteks Jaquardi pudel ja Luardi pudel); mitmesugustest materjalidest (nt kile, tsellofaan, plastik, võipaber vmt) keeratud koonused või lühikese nõelaga süstlad. Kuna eri piirkondades ja kultuurides eelistatakse erinevaid pealekandmisvahendeid, võib teatud muustritiile ja tehnikaid seostada konkreetse kultuuriga. Nii on näiteks geomeetiline Mauritaania henna parimaks teibitehnika näiteks ning ilmselt on Maroko ainuke maa, kus senini eelistatakse hennapastat nahale kanda lõigatud nõelaga süstla abil.

Pärast hennamaalingu pealekandmist on soovitatav hoida hennat nahal nii kaua kui võimalik. Traditsioonilistes kultuurides on levinud suhkrust ja sidrunimahlast valmistatav siirupilaadne vedelik, millega hennamaaling üle tupsutatakse. Tänapäeval kasutatakse selleks ka pihustipudeleid. Niisugune vedelik aitab maalingut küll fikseerida, ent on ühtlasi väga kleepuv. Määrimise vältimiseks võib hennatatud ning ülepritsitud ala kinni katta WC-paberiga: see pehme materjal on sobiva laiusega, et seda mugavalt käe või jala ümber

Foto 4. Nahalt eemaldatud henna plaastril. Katrin Alekandi foto.

Foto 5. Paberisse mähitud jalad. Katrin Alekandi foto. Pärast pasta eemaldamist on hennamaaling esialgu oranžikas ning oksüdeerub järgmise 24–48 tunni jooksul pruuniks.

2 *Kohl* on idamaades silmade jumestamiseks kasutatav pulber, mida kantakse silma ümber niisutatud, puust või ka metallist pulgakeseaga.

3 *Miswak* on arakipuu oks, mida kasutatakse loodusliku hambaharjana.

Fotod 6–9. Henna oksüdeerumine: vahetult peale pasta eemaldamist, 12, 24, ja 36 tundi hiljem. *Katrin Alekandi fotod.*

kerida. Paberiga kaetud kehaosale võib peale tõmmata soki või kangast kotikese ning nõnda hoitakse hennat nahal üleöö. Uuem moodus on kleepuvuse vältimiseks katta hennatatud ala haavaplaastriga, kuid see on võimalik vaid juhul, kui inimesel ei ole plaastriliimi vastu allergiat. Plaaster fikseerib nahale kantud hennapasta, hoides selle soojas ja niiskes. Vajaliku aja möödudes eemaldatakse plaaster ja koos sellega ka nahal olnud hennapasta.

Oksüdeerumise aja jooksul on hennamaaling vee ja seebi suhtes tundlik, seetõttu ei tohi värskelt peale kantud hennamaalinguga minna sauna või ujuma.

Hennamaaling püsib nahal kesktlābi kuni kolm nädalat, väga harva kauem. Henna maksimumtumedus, maalingu püsimise aeg ja mahakulumise kiirus olenevad nii hennatatud kehaosast kui ka paljudest subjektiivsetest teguritest, mida hennategija kontrollida ei saa.

Henna kui kogemus

Minu hennaeksperimendid algasid ligikaudu 20 aastat tagasi esmalt juukseid värvides, hiljem lisandusid nahamaalingud. 2006. aastal lõin esimese eestikeelse hennale pühendatud veebilehe ning blogi veebiaadressil *hennaleht.wordpress.com*, mille nimetasin romantilise tuhinaga „Imeliseks hennailmaks”.

Kui ma hennamaalingute õppimisega alustasin, oli kõige keerulisem leida kvaliteetset hennat. 2000. algusaastatel oli Eestis peamiselt saada Venemaalt sisse toodud Iraani hennat, mis sobis küll juustele, kuid ei olnud madala värvisisalduse, kõikuva kvaliteedi ning ebapuhta pulbri tõttu nahale kandmiseks sobilik. Esimesed kvaliteetse hennaga kehamaalingute komplektid, mis ka Eestisse jõudsid, toodi peamiselt kosmeetikasalongidesse kohapealseks kasutuseks. Kuigi neid oli võimalik ka koduseks kasutamiseks osta, oli toonane hind väga kõrge, mida kinnitab minu sissekanne Hennalehe blogisse 15. augustil 2006:

Saadud poolik pakk ühe salongitegija käest, kes oli henna saanud messilt, Soomest maaletootjate käest vms. Komplekt sisaldas ühe tsellofaanist tuutu, vist kokku u 200 g hennat väiksemates portsudes; kummalised kummižabloonid ja imelikud väikesed nutsakad tundmatu sisuga, hennasegu tõmmise jaoks. Lõhna järgi võis oletada, et vähemalt must tee ja midagi sidrunist. Selle komplekti hind oli olnud 2000 (KAKS TUHAT!!!) krooni. Võimalik, et henna sisaldas mingis koguses kas kulda või kokaiini... Sellise arutult kalli hinna juures.

Paari järgneva aasta jooksul ostsin võimalikult palju mitmesuguseid hennasid ja palusin oma välismaad väisanud tuttavatel võimaluse korral lisa tuua. 2007. aastal müüs Eestis kvaliteetset hennat The Body Shop. Oma elu esimeselt Soome-reisilt 2007. aastal tulin tagasi 2 kilo erisuguste hennadega. Hennat müüakse tavaliselt 100-grammistes pakikestes. Hennakoonus, millega saab teha 20 väiksemamöödulist maalingut, sisaldab umbes 10 grammi hennat. Naastes 2009. aastal hennakonverentsilt Inglismaalt, tõin ma kaasa 10 kilogrammi toonast kultushennat Jamila. Jamila on Pakistanis toodetud henna ning see oli esimene hennabränd, mis oli suunatud impordiks Läände ning mille kvaliteet on ühtlaselt hea või suurepärane. Konverentsil sain kokku ka Catherine Cartwright-Jonesiga, kelle loodud veebileht „The Henna Page” on senini parim henna-teemalisi materjale koondav võrgulehekülg. Tema kinkis mulle oma e-poes müügile jõudnud hennat Rajastan Monsoon. See oli üks esimesi hennasid, mida mitmed hennakunstnikud meenutavad siiani peaaegu hardusega – selle hennaga tehtud maalingud olid varasemast tunduvalt tumedamad. Oma esimesi katsetusi selle hennapulbriga kirjeldasin Hennalehe blogis 24.05.2009 järgmiselt:

Need on VAPUSTAVAD hennad ja tõesti väärt olema parimad. Ei mingit rohelist värvi sees, superpeen pulber. Rajastani oma on tõesti väga sitke (stringy), nii et kipub isegi pisut sültjaks. Sellele hennale pole tõesti mingeid lisasahhariide vaja. Jamila sai vist natukene liiga vedel ja ma panin sellele kile vist liiga tihedalt peale, liigne vedelik ei hinganud välja. Jamilale peaks vist natuke mingeid sahhariide panema, sest see kipub tõesti kuivamise käigus murenema.

Kuigi 2010. aasta lõpus tuli Cartwright-Jonesi poes müügile esimene teaduslikult testitud ja laboris kindlaks määratud hennatanniinhalte sisaldusega henna, testivad hennakunstnikud hennasid jätkuvalt samamoodi nagu varem: hennapasta segatakse kokku, jäetakse seisma, katsetatakse värvi-vallandumise aega ning proovitakse hiljem värvumistulemusi oma nahal.

Foto 10. Hennamaalingus õlg. *Katrin Alekandi foto.*

Kuigi veebilehel „The Henna Page” on olemas ka Catherine Catwright-Jonesi kirjutatud ning vabatahtlike poolt eri keeltesse tõlgitud teatmikusari „How To: Henna”, on igal hennategijal oma harjumused ja töömeetodid.

Henna pealekandmiseks kasutatakse Läänes abivahendina peamiselt koonust või plastpudelit. Kuigi harrastajad katsetavad eri meetoditega, kujuneb aja jooksul välja lemmik. Mina alustasin hennamaalinguid hambatiku abil, mis on algajale kunstnikule küll rahulik harjutamismeetod, kuid see kujunes ajamahukaks. Nüüdseks olen veendunud koonusekasutaja, kuid lisaks olen ära proovinud mitmesuguseid pudeleid ja negatiivtehnikaid. Tuub-pudelite peened jäigad metallist otsikud ummistuvad kergesti ning nõuavad pasta läbikurnamist. Samuti ei saa pudelist kogu pastat kätte ning kui pudelisse peaks sattuma lisaõhku, hakkab pasta kuivama. Lisaks lihtsale kasutamisele on koonused mugavad järelejäänud pasta hoiustamiseks – hennapasta saab koos koonusega sügavkülma panna. Ummistunud otsa on lihtne puhastada, vajadusel saab koonuseava suuremaks lõigata. Nõnda saab ülejäänud hennat äraviskamise asemel näiteks juuste värvimiseks kasutada.

Kokkuvõtteks

Hennakunst on üks vanimaid mõnda aega püsiva nahakaunistuse viise, mis on meieni jõudnud. Eri kultuurides on erisugused hennakasutamise meetodid ning hennapasta valmistamise retseptid.

Traditsioonilistes hennakultuurides peetakse tänapäeval henna kasutamist mõnevõrra vanamoeliseks ning hennamaalingute tegemisel eelistatakse kas kosmeetikatööstuses toodetavaid valmispastasid või siis „musta hennat”, millega kaasneb terviseriske. Läänes on hennast saanud omaette kunstivorm, mille harrastajad jagavad omavahel oskusteavet ning väärtustavad seda, et iga hennakunstnik segab oma pasta ise. Teadmine, mida ja miks kasutatakse, tagab vastutusvõime oma töö tulemuste ja kliendi tervise ohutuse eest. See tähendab aga selle taime ning kehakaunistustehnika ajaloo, traditsioonide, biokeemia ja ka inimnaha füsioloogia alaste teadmiste elementaarset olemasolu.

Hennamaalingud on ilus, ohutu ning ajutine kehakunstivorm, mis on lühikese süvenemise järel jõukohane igale huvilisele. Henna kasutamisel peab meeles pidama, et naturaalne henna on nahal pärast pasta eemaldamist alati oranžikaspruun ning oksüdeerub tumedamaks 24–48 tunni jooksul. Maalingu maksimumtumedus ning nahal püsimine aeg olenevad paljudest faktoritest, millest hennategija saab kontrollida ainult hennapasta kvaliteeti. Seetõttu võiks hennategijate mantra kõlada järgnevalt: „Iga inimene on erinev. Iga nahk on erinev. Iga juus on erinev. Iga henna on erinev. Iga päev on erinev. Sa ei saa mitte kunagi sama tulemust.”

Allikad

Cartwright-Jones, Catherine 2006. *Developing Guidelines on Henna: a Geographical Approach*. Stow, Ohio: TapDancing Lizard LLC. (Kättesaadav www.hennapage.com/henna/encyclopedia/mastersessay/geoapproachtohenna.zip)

Hennalehe blogi.
<http://hennaleht.wordpress.com/>

Pasekoff Weineberg, Norma; **Cartwright-Jones**, Catherine (ill) 1999. *Henna: from Head to Toe*. Vermont: Storey Books.

The Henna Page. www.hennapage.com/

Internetiallikad lisalugemiseks

www.hennapage.com/henna/how/index.html
– samm-sammulised õppematerjalid henna kasutamiseks nahamaalingute tegemisel

www.hennapage.com/journal/index.html –
The Henna Page'i esimesed artiklikogumikud

www.hennapage.com/henna/encyclopedia/index.html – henna entsüklopeedia

www.hennapage.com/henna/how/index.html –
hennamaalingute tegemise juhendid

www.hennapage.com/henna/ppd/index.html –
info „musta henna” kohta ning eri keeltesse tõlgitud teavitustekstid

Henna: the story of one body transformation technique

Abstract

The henna bush (Lawsonia inermis) is known the world over for the colour imbuing properties of its leaves. Henna leaves contain a dye that has been used in many cultures and religious traditions for medicinal, cosmetic and decorative purposes. The orange-reddish colour of henna comes from lawsone, a substance found in the leaves – henna tannic acid. To obtain the colour from the leaf cells, henna leaf powder is mixed with an acidic liquid. The paste is then applied to skin, hair, nails or animal fur, and the henna tannic acid binds with a keratinized protein molecule. The colour fades as hair, fur and nails grow out and as dead skin cells naturally slough off.

Use of henna to adorn the skin has become popular and widespread around the world. Its popularity requires us to study the history, traditions and safety of the technique and to develop a scientific rationale. Although henna has been mentioned in various respects by cultural historians, botanists and anthropologists, scholarly research into the technique is yet in its infancy.

In traditional henna cultures, some now consider the use of the plant old-fashioned – people prefer either ready-to-use commercial pastes made by the cosmetics industry or “black henna”, which carries serious health risks. In the West, henna has become a separate art form in its own right: practitioners dispense know-how and place value on the fact that every henna artist mixes his or her own paste and is not afraid to share his or her knowledge. Knowledge as to what is used and why it is used ensures responsibility for both the outcomes and the customer’s health. This requires at least a elementary knowledge of the history and traditions of the plant and of the body art techniques, and of the biochemistry and physiology of the human skin.

Henna paintings are a visually appealing, safe, temporary body art form – something well within the means of any amateur with an interest in the subject. When using henna, it is important to remember that natural henna is always orange-red on the skin after the paste is removed, oxidizing to a darker colour within 24–48 hours. Maximum darkness and permanence depend on different factors, of which only the quality of the paste can be controlled by the henna painter.

Keywords: henna, henna body-art, henna use